

MUISTIO

Vapautuvien asumisen tuen -verkoston yhteistyöpäivät Turussa 15.-16.3.2017

VAT-verkoston yhteistyöpäivien ensimmäisen päivän seminaari pidettiin Turun keskustassa Kulttuurikeskus Vimmassa ja paikalla oli 60 osallistujaa mm. Rikosseuraamuslaitokselta, Turun kaupungin asumis- ja päihdepalveluista, TVT-asunnoilta, seurakunnasta sekä järjestökentältä. Seminaarin avasi aluejohtaja Kirsti Kuivajärvi esitellen mm. Rikosseuraamuslaitoksen (RISE) strategiaa 2017-2010. VAT-verkoston kannalta strategiassa on tärkeää mm. tavoite tiivistää verkostoitumista yhteiskunnan muihin palveluihin ja toimijoihin. Tilastojen mukaan 33 % vapautuvista vangeista on vailla asuntoa, mutta vain 6 %:lla vangeista on rangaistusajan suunnitelmaan kirjattuna asumiseen liittyviä tavoitteita. Risen asunnottomuuden ennaltaehkäisyhankkeen (2016-2019; hankepääällikkö Heidi Lind) tavoitteena on puolittaa vapautuvien asunnottomuus vuoteen 2019 mennessä.

VAT-verkoston pj Markku Rautiainen esitteli verkostoa ja nosti myös esiin päivän teemaa: vertaistuki on tärkeää rikosseuraamustaustaisten kuntoutumisessa ja asumisen tuessa. Asunnon saaminen rikostuomion päättyessä ja asumisen onnistuminen tukevat vahvasti kuntoutumista ja rikoksetonta elämää.

Pasi Lehti Turun kaupungin asumis- ja päihdepalveluista kertoi, että Turussa asumispalveluissa on pyrkimyksenä nostaa kevyemmän, tuetun asumisen määrää mm. arvioimalla tuen tarve paremmin asiakkuuden alkuvaiheessa. 2016 perustettiin kaupungin ja uusien palveluntuottajien kesken Asunto ensin -työryhmä vaikeimmin asutettavien henkilöiden asuttamiseksi; asunto ensin -periaate on uutta Turussa. Kaupungilta tulee jatkossa edustaja vapautuvien asumisen TVAT-verkostoon eli yhteistyötä tiivistetään.

Kristian Kipinoinen Rikosseuraamuslaitokselta kertoi Turun vapautuvien asumisen tuen verkostosta (TVAT), joka kokoaa säännöllisesti yhteen rikostuomiosta vapautuvien asunnottomuuden ennaltaehkäisyn keskeiset toimijat (RISE, kaupunki ja kolmas sektori). RISEn työntekijä ottaa hyvissä ajoin ennen vapautumista yhteyden TVAT-verkostoon ja TVAT kokoontuu pohtimaan kokonaisvaltaisesti asiakkaan tuen tarpeita. Verkostoa koordinoi jatkossa Marjo-Rita Lehtikoinen Turun vankilasta. TVATin, Risen ja VAT-verkoston palaverissa kaupungin kanssa on sovittu mm. yhteistyön tiivistämisestä ja joidenkin korvamerkittyjen asuntojen varaamisesta rikostuomiosta vapautuville.

Jonna Harviainen TVT Asunnoilta kertoi, että asuntohakemuksia tulee paljon, asuntoja on liian vähän ja turkulaiset asunnottomat ovat etusijalla. TVT-asunnoilla on kaksi asumisneuvojaa ja kolmas tarvitaan. Vankilasta vapautuvat eivät erotu asunnonhakijoiden joukosta (elleivät itse ilmaise olevansa vankilassa) ja he ovat samalla viivalla muiden hakijoiden kanssa. Vuokralavat TVT:lle ovat asumisen este. Hyvä yhteistyö on alkanut Varsinais-Suomen Sininauha ry:n Vastuullisesti vapautteen hankkeen kanssa, mikä mahdollistaa nopeamman puuttumisen asumisen ongelmiin.

Olli Kaarakka Kriminaalihuollon tukisäätiöstä (Krits) puhui vuokrasuhteen hyvästä hallinnoinnista, jonka ytimessä on asukkaan kunnioittava kohtaaminen. Iso osa vankilasta vapautuvista uusii rikoksen nopeasti eli heti vapautumisen jälkeen tarvitaan paljon tukea. Asunnon järjestäminen on kaiken keskiössä, mutta asumisessa voi olla haasteita. Kritsin hajasijoitetuissa asunnoissa yhteistyötä riskien hallinnoimiseksi (esim. häiriöt) tehdään isännöitsijän, asumisohjaajan, vuokralaisen, naapurien ja taloyhtiön kanssa pyrkimyksenä selvittää ja sovittaa ongelmia ajoissa.

Pekka Matilainen, ViaDia Pirkanmaa ry:stä esiintyi videon välityksellä. Iso ongelma rikosseuraamustaustaisten asuttamisessa on ollut se, että vuokranantajat vaativat asukkaalta kotivakuutuksen, jonka saamisen luottotietojen puuttuminen kuitenkin estää. Pulmaan on kehitetty ratkaisuksi ns. huoneistoturvakuuutus, eli ympäristöministeriön lanseeraama uusi keino asuttamisen riskienhallintaan. Kyse on asunnon omistajan ottamasta vakuutuksesta, joka korvaa vuokralaisen aiheuttamat rikos- ja ilkivaltavahingot. Myös kunnalliset vuokra-asuntotoimijat ja järjestöt ovat päässeet mukaan vakuutuspilottiin, kunhan asukkaalle on tarjolla myös asumisen tukea. Tiedustelut: pekka.matilainen@viadia.fi.

Kati Kaarlejärvi Riseltä ja Varsinais-Suomen TYP:in Maria Silver kertoivat Risen uudesta Vankeusaika mahdollisuutena -hankkeesta: tavoitteena on rikostaustaisten osallisuuden lisääminen laajassa verkostoyhteistyössä (RISE, Varsinais-Suomen TYP, THL, ViaDia, HDL, Kuntoutussäätiö). Rikostaustaisten osallisuuden lisäämisen avainasioita ovat mm. koulutus, työllistyminen, harrastukset, yksilöllinen ja pitkäkestoinen järjestöpohjainen tukityö, kunnioittava kohtaaminen palvelujärjestelmässä ja vertaistuki.

Sini Kohonen, Marta Lampainen ja Jyrki Rannikko Varsinais-Suomen Sininauhasta kertoivat Vastuullisesti vapautteen hankkeesta, jossa tuetaan kokonaisvaltaisesti vankilasta vapautuneita alle 30-vuotiaita. Osallisuuden vahvistaminen ja yhteiskuntaan kiinnittyminen ovat tärkeitä tavoitteita, joihin pyritään työpajoihin, opintoihin ja toihin ohjaamalla ja arjessa ja asumisessa tukemalla. Asiakassuhde pyritään aloittamaan jo vankilassa ennen vapautumista. Mielekäs vapaa-ajan toiminta, esim. urheilu, on huomattu tärkeäksi kuntoutumisessa.

Iltapäivän päätti hieno paneeli ”Osallisuus, vertaisuus, kokemusasiantuntijuus rikosseuraamustaustaisten kanssa tehtävässä työssä”. Panelisteja olivat Keijo Häkkinen Silta-Valmennuksesta, Jani Kollanus Tampereelta, Harri Eerikäinen Kritsistä ja Hanna-Riikka Alasippola Jyväskylän katulähetyksestä. Keskustelu oli innostunutta ja yleisökin osallistui aktiivisesti. Rikosseuraamustaustaisten kanssa vertaistuella ja esim. parityöskentelyllä ammattilaisen kanssa on valtavasti potentiaalia, mutta siihen voi liittyä myös riskejä kuten vertaisen loppuun palaminen. Riittävä tuki on tärkeää. Odotukset vertaiselle eivät saa olla liian suuret ja roolin on oltava selkeä. Olisiko tarvetta rikosseuraamustaisille räätälöityyn vertaistoiminnan ja kokemusasiantuntijoiden koulutukseen? Asiakkaiden voi olla helpompi luottaa vertaiseen, jonka esimerkki tuo myös toivoa paremmasta elämästä. Panelistien mukaan liian moni vanki vapautuu edelleen liian vähäisellä valmistelulla.

Ohjelma jatkui I6.3. Turun ulkopuolella. Tutustumiskohteena oli I6.3. Käyrän vankila. Vankila on päihdetön avolaitos, joka on toiminut aiemmin mm. maatilana ja poikakotina. Se sijaitsee idyllisessä maalaismaisemassa ja iso osa rakennuksista on kauniita, vanhoja puutaloja. Tutustuimme vankilan tiloihin ja toimintaan iloisissa ja innostuneita merkeissä. Käyrässä on vankeja tyypillisesti n. 60. Vankilassa järjestetään työtoimintaa sekä ammatillista koulutusta ja osa vangeista käy töissä tai opiskelemassa vankilan ulkopuolella. Vangit liikkuvat vapaasti vankila-alueella. Vankilassa toteutetaan aktiivisesti ohjelma- ja päihdetyötä. Vankilasta löytyy mm. hieno kirjasto sekä lapsiystävällinen tapaamistila, siellä voi opiskella ATK-taitoja ja alkamassa on rajatun, avoimen internetin käyttökokeilu. Käyrässä toimii omassa rakennuksessaan ja pihapiirissään myös intensiivisemmän päihdekuntoutuksen Käyrä park -yhteisö. Iltapäivällä syvennettiin keskustelua edellispäivän teemoista pienryhmissä.

